

Граждански организации приветстват дебата за България в Европейския парламент

21.10.2025

Ние, долуподписаните граждански организации, приветстваме решението на Европейския парламент за провеждане на дебат на тема продължаващото посегателство срещу демократичните институции и върховенството на закона в България.

Незапознатите с контекста в нашата държава може би оспорват важността на предстоящия дебат на фона на историческите постижения на България през последните няколко години. През 2019 г. Европейската комисия спря да публикува доклади за България по механизма за сътрудничество и проверка, а през 2023 г. окончателно го прекрати. Страната ни е пълноправен член на Шенгенското пространство от януари 2025 г., а от януари 2026 г. предстои и присъединяване към еврозоната.

Съществува риск тези безспорно важни постижения на България да отклонят вниманието от проблемите на правоприлагащите и съдебните институции. Категорично вярваме, че предизвикателствата пред тези институции са толкова сериозни, **че подкопават възможността на България да защитава демократичните принципи, върховенството на правото и основните човешки права на българските граждани.**

Гореспоменатите предизвикателства включват:

1. Произволни, политически мотивирани действия от страна на антикорупционните институции

На 8-ми юли 2025 г. кметът на Община Варна Благомир Коцев беше задържан заедно с още трима заподозрени при акция на Комисията за противодействие на корупцията (КПК). Допуснати са процедурни нарушения по време на производството. Коцев все още е в ареста по обвинения (базирани на спорни доказателства) за корупция и участие в организирана престъпна група.

Случаят с Коцев е най-скорошният пример за много на брой кампанийно и избирателно водени наказателни производства за корупция по високите етажи на властта, които могат да бъдат обвързани с конкретни събития в политическия живот на страната. По същество тези наказателни производства представляват "димна завеса", зад която се крият извънпроцесуални цели: натиск чрез средствата на наказателната репресия срещу конкретно засегнатите политически фигури, медийно очерняне, опит

за цялостно моделиране на политическата среда през култивиране на култура на страх у политическите лидери от репресивните органи на държавата. Извънпроцесуалните цели се задават по извънзаконов начин - от реалните властници на държавните антикорупционни институции, които ги управляват фактически през "сламени хора", инсталирани на формалните властови позиции.

За целите на тази "димна завеса" са необходими само първоначални по-лесно постижими процесуални резултати като например временно задържане под стража на обвиняемите лица или шумно медийно оповестяване на факта, че са разследвани за корупция, съпроводено с "изтичане" на подбрани доказателства от разследванията към определени медии. Крайната цел на едно наказателно производство - осъждането, е напълно negliжирана. Подобен извод се подкрепя от факта, че от 66 наказателни производства за корупция по високите етажи на властта, инициирани от 2014 г. до 2023 г., само четири¹ са завършили с осъдителни присъди, потвърдени от всички съдебни инстанции.

Конкретно през последната година и половина наблюдаваме ясно проявление на описания модел през множество наказателни производства за корупция по високите етажи на властта, по които обвиняемите неизменно се оказват политически противници (или свързани с такива) на лидера на ДПС – Ново Начало и санкциониран за корупция от САЩ и Обединеното кралство Делян Пеевски, в това число от враждуващата с него фракция в собствената му партия - бивши министри, депутати, шефове на агенции, лидери от местната власт. Тези казуси заемат на практика цялото внимание на българските правоохранителни органи що се касае до случаи от висок интерес с корупционен елемент. Няма никакви значими разследвания срещу фигури от управляващото мнозинство, явно подкрепяно от политическата сила на Пеевски.

2. Разхищенията на голям обществен ресурс и накърнен обществен интерес не се разследват

На фона на политически мотивираните действия на прокуратурата и КПК, случаите на засегнати значими обществени интереси или разхищение на милионен обществен ресурс по правило не се разследват, въпреки множеството данни за нарушения. Дори в случаите, когато разследване все пак е започнато, обвинението дори не достига до съда. Примерите за това през годините са много, като най-скорошният е този с разследването на злоупотребите при пътно строителство и конкретно на

---

¹ А. Янкулов, Д. Пенева. „Антикорупционни институции 2024: Ново начало“. София, АКФ, 2025
https://acf.bg/wp-content/uploads/2025/06/ACF_Report2025_BG_web.pdf

Автомагистрала „Хемус“². През 2021 г., в тясно сътрудничество с тогавашното ръководство на МВР, прокуратурата започва разследване. Две години по-късно, през ноември 2023 г., непосредствено преди внасяне на обвинителен акт за присвояване и изпиране на пари в размер на около 54 млн. лв. в съда, прокурорският екип е сменен. Обвинителен акт не е внесен, а обвиненията срещу основните обвиняеми са свалени. Един от отстранените прокурори подава сигнали до ръководството на прокуратурата и до специалния прокурор, оправомощен да разследва главния прокурор, с твърдения за вероятно влияние върху разследването от и.ф. главен прокурор. Всички сигнали са оставени без уважение.

3. КПК без мандат и злоупотребяваща с новите си правомощия

През 2023 г. Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (КПКОНПИ) беше разделена на две: Комисия за отнемане на незаконно придобитото имущество и Комисия за противодействие на корупцията. Новата КПК получи и нови, разследващи правомощия, а самостоятелното ѝ учредяване беше част от мерките за реформи по Плана за възстановяване и устойчивост на България.

За съжаление, двете нови комисии още не са конституирани, а крайният срок за избор на ново ръководство изтече през януари 2024 г. Междувременно, под ръководството на бившия заместник-председател (в момента изпълняващ длъжността председател) на КПКОНПИ, Антон Славчев, КПК вече упражнява новите си, разширени правомощия, присъединявайки се към прокуратурата в селективното прилагане на репресивни мерки спрямо опоненти на Делян Пеевски.

През август 2025 г. номинационната комисия, част от процедурата по избор на членовете на КПК, предаде своя доклад до съответната парламентарната комисия. Народното събрание все още не е предприело необходимите стъпки за избиране на нови членове на КПК.

4. Изтекли мандати на важни публични институции

През изминалите няколко месеца 51-вото Народно събрание проведе процедури по попълване на ръководния състав на ключови публични институции. Въпреки това,

---

² „Казусът „Хемусгейт“, Част 2: Как 54 млн. лева в брой за „Хемус“ се озовават в склад в Благоевградско и защо прокуратурата не обвини ръководителите на схемата“ АКФ, 2025.
<https://acf.bg/bg/kazusat-hemusgeyt-chast-2-kak-54-mln-le/>

някои от най-важните институции в съдебната система все още оперират извън рамките на мандатите си, което подсказва за липса на политическа воля за променяне на настоящите им ръководители.

Мандатът на Висшия съдебен съвет (ВСС), органът отговарящ за избор на главния прокурор и на председателите на Върховния касационен съд и Върховния административен съд, изтече през октомври 2022 г. Мандатът на главния инспектор и на инспекторите към Инспектората на ВСС, които провеждат проверки за почтеност на магистратите, изтече преди пет години. Изтекъл е и мандатът на председателя на Върховния административен съд. Изпълняващият длъжността главен прокурор на Република България продължава да заема този пост, въпреки че би следвало да го е напуснал до юли 2025 г.³.

Фактът, че публични институции оперират извън рамките на законоустановените си мандати уронва доверието на гражданите, поставя под въпрос легитимността на действията и решенията на тези институции и създава рискове за неправомерно влияние и корупция. По просрочването на мандатите се е произнесъл и Съдът на Европейския съюз в решения С313/23, С316/23 and С332/23. По отношение на правосъдните органи, съдът в решението си по дело С-303/25 дава ясен отговор на въпроса защо просрочването на мандати създава риск за върховенството на правото в България.

5. Дисциплинарно производство срещу българския европейски прокурор

През септември 2025 г. Колегиумът на Европейската прокуратура обяви, че образува дисциплинарно производство срещу българския европейски прокурор. Производството по съмнения за нарушения от страна на разследвания прокурор поставя под въпрос независимостта на службата на Европейската прокуратура в България.

6. Масово купуване на гласове и липсващи институционални реакции

---

³ Преди две седмици Общото събрание на Наказателната колегия на Върховния касационен съд недвусмислено посочи (на базата на ясна правна норма), че от 22-и юли нататък Борислав Сарафов не разполага с легитимност да заема поста и.ф. главен прокурор. Подобно тълкуване приложиха и Софийският апелативен съд и Софийският градски съд в свои скорошни определения. Въпреки това, Борислав Сарафов продължава да заема поста и.ф. главен прокурор, а ВСС отказва да назначи негов наследник.

Правото на справедливи избори е гарантирано от Всеобщата декларация за правата на човека, както и от Европейската конвенция за правата на човека. Купуването на гласове е вид изборна измама, която подкопава справедливостта на изборния процес и уврежда демократичните институции. В България през годините са събрани редица данни за изборни измами в определени секции, особено такива с преобладаващ брой гласоподаватели от уязвими общности.

Един скорошен и изключително тревожен пример са изборите за Общински съвет в Пазарджик, проведени на 12-ти октомври тази година, които бяха съпътствани с голям брой сигнали за съмнения за купуване на гласове. Въпреки това, реакциите от страна на правоохранителните органи бяха закъснели и пасивни.

Списъкът, който представяме не е изчерпателен, но ясно показва значително отстъпление от трудно извоюваните постижения в новата история на България. Надяваме се, че членовете на Европейския парламент ще проведат смислен дебат и ще продължат да следят с внимание сериозните предизвикателства за демокрацията и върховенството на правото в България.

Подкрепящи организации:

- 1. Фондация „Антикорупционен фонд“**
- 2. Български адвокати за правата на човека**
- 3. Български институт за правни инициативи**
- 4. Български хелзинкски комитет**
- 5. Институт за пазарна икономика**
- 6. Инициатива „Правосъдие за всеки“**
- 7. Програма „Достъп до информация“**